

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDAGI YENGIL SANOATNING O'RNI VA TUB O'ZGARISHLAR

Ruzmatov Botir Shermatovich, Omonova Lobar Shuhrat qizi

Katta o'qituvchi, 312-22 guruh talabasi

Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya: O'zbekistonda charm - poyafzal sohasidagi yangi o'zgarishlar haqida malumot keltirilgan. 2022-yildan boshlab charm-poyabzal sohasi qo'llab – quvvatlanilmoqda va shu o'rinda bu sohada jahon bozorida raqobatbardosh bo'ladigan mahsulotni ishlab chiqarish va eksport salohiyatining yanada unumdorligini oshirish yo'lga qo'yildi.

Аннотация: Новые разработки в сфере кожевенно-обувной промышленности в Узбекистане информация предоставлена. С 2022 года будет оказана поддержка кожевенно-обувной отрасли, в этой сфере будет увеличена производительность производства и экспортный потенциал продукции, которая будет конкурентоспособна на мировом рынке.

Annotatsiya: developments in the field of leather - footwear in Uzbekistan information is provided. Starting from 2022, the leather-shoe industry will be supported, and in this area, the productivity of production and export potential of products that will be competitive in the world market will be increased.

Kalit so'zlar: Charm-poyabzal, sanoat, ustuvor, vazifalar.

Kirish. O'zbekistonda charm-poyafzal sohasida juda ko'plab yangi o'zgarishlar ro'y bermoqda. Jumladan 2022-yilda charm - poyabzal sohasini qullab-quvvatlashga 60 million dollar imtiyozli kridet berildi. Avval berilgan soliq va bojxona imtiyozlari yana 5 yilga uzaytirildi, yangi soliq imtiyozlari joriy etildi. 16ta hududa kichik sanoat zonalari ochildi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev 24-yanvar kuni charm-poyabzal sanoatidagi ustuvor vazifalar muhokamasi yuzasidan yig'ilish o'tkazdi.

O'tkazilgan yig'ilishga ko'ra, O'zbekistonda 2017-yilda 76 milliard so'mlik charm-poyabzal mahsulotlari ishlab chiqarilgan, 2021-yilda bu ko'rsatgich 4 trilion 415 milliard so'mni tashkil qiladi. Yani ishlab chiqarish qariyb 6 barobar, eksport 4 barobar o'sgan. Tayyor mahsulotlar usushi 32 % dan 78% ga ko'paygan.

Qayt etilishicha, bu yil charm-poyabzal mahsulotlari eksportini 500 million dollar, kelgusi 3 yilda 1 milliarda 200 million dollarga yetkazish maqsad qilingan.

“ bu juda katta marra. Bu maqsadga erishish uchun bozor ham bor, katta miqdorda hom-ashyo ham bor, talabgor ham bor. Faqat buning uchun tadbirkorlarga barcha sharoitlarni yaratib berish kerak”,- dedi Shavkat Mirziyoev

Charm-poyabzal sanoatidagi ustuvor vazifalar:

Bu soha xalq iste'moli tovarlari ishlab chiqarishda katta o'ringa ega. So'nggi yillarda amalga oshirilgan texnologik yangilash va mahalliyashtirish natijasida tarmoq sezilarli rivojlandi. Shu bilan birga, hali bu tarmoqda ishga solinmagan imkoniyatlar juda ko'p. Lekin ayrim muammolar ishlab chiqaruvchilarga qiyinchilik tug'dirmoqda. Jumladan, xomashyo hisobini yuritish tizimi yo'q, avtomatlashgan kushxonalar kamligi teri sifatiga ta'sir qilmoqda. Dizayner, texnolog va malakali tikuvchilar, zamonaviy uskuna, kimyoviy vosita va butlovchi qismlar yetishmaydi. Hududlar kesimida aytganda, Buxoro va Xorazmda yillik 2 million dona teri zaxirasi bo'lsa-da, uni sanoat usulida yig'ib olish va qayta ishlash yo'lga qo'yilmagan. Qashqadaryoda yiliga 1 million 800 ming, Navoiyda 700 ming va Toshkent viloyatida 500 ming dona mayda shoxli chorva terisi umuman qayta ishlanmaydi. Ko'p kushxonalar aholidan uzoqda joylashgani, mahallalar bilan bog'lanmagani sababli kam quvvatda ishlamoqda. Avvalo, mahallalarda chorva mollarini so'yish va terini yig'ib olish bo'yicha kichik mobil xizmatlarni yo'lga qo'yish, buning uchun imtiyozli kreditlar ajratish zarurligi aytiladi.

Mutasaddilar joriy yilda amalga oshirilishi mo'ljallangan jami 421 million dollarlik 248 ta loyiha to'g'risida ma'lumot berdi. Davlatimiz rahbari korxonalarini o'z vaqtida ishga tushirish, shu bilan birga, yangi istiqbolli loyihalarni ishlab chiqish, bunda mahalliyashtirish va zamonaviy modellarni o'zlashtirishga e'tibor qaratish kerakligini ta'kidladi.

Nukus, Oltinko'l, Shahrixon, Jondor, Namangan, Urgut, Samarqand, Angor, Ohangaron va Hazorasp tumanlari, Namangan, Marg'ilon, Qo'qon, Jizzax, Qarshi va Nurafshon shaharlarida shu tarmoqqa ixtisoslashgan 16 ta kichik sanoat zonasi tashkil etilishi belgilandi. Ushbu hududlarda infratuzilma barpo etish uchun byudjetdan 90 milliard so'm ajratiladi. Uskunalar xarid qilish uchun tadbirkorlarga 3 yillik imtiyozli davr bilan 7 yil muddatga kredit beriladi. Umuman, sohani qo'llab-quvvatlashga joriy yilda 60 million dollar imtiyozli kredit mablag'lari yo'naltiriladi. Bundan tashqari, Qo'qon va Marg'ilondagi an'analar asosida, barcha hududlarda kosibchilik rivojlangan mahallalarni tanlab, hunarmandlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha alohida dastur ishlab chiqish vazifasi qo'yildi. Ularga oilaviy tadbirkorlik va uy-joy dasturlari doirasida imtiyozli kreditlar hamda soliq imtiyozlari beriladi.

Qayd etilganidek, bu yil charm-poyabzal mahsulotlari eksportini 500 million dollar, kelgusi 3 yilda 1 milliard 200 million dollarga yetkazish maqsad qilingan.

- Bu juda katta marra, - dedi Prezident. - Bu maqsadga erishish uchun bozor ham bor, katta miqdorda xom ashyo ham bor, talabgor ham bor. Faqat buning uchun tadbirkorlarga barcha sharoitlarni yaratib berish kerak.

Shu maqsadda avval berilgan soliq va bojxona imtiyozlari 2026-yilgacha uzaytirilishi belgilandi. Shuningdek, chet ellik mutaxassislarni jalb etish xarajatlarining bir qismi qoplab beriladi. Chet ellarda ulgurji ombor va savdo uylari tashkil qilish muhimligi ta'kidlandi, buning uchun xorijiy valyutada 3 yilga 4 foizlik kreditlar ajratilishi belgilandi.

Bugungi kunda yurtimizda ishlab chiqarilayotgan charm mahsulotlari hajmida ayollar poyabzali ulushi 23 foiz, bolalar poyabzali 8 foizni tashkil etadi, xolos. Shu bois bu yo'nalishni ham soliq imtiyozi orqali rag'batlantirishga ko'rsatma berildi. Eng katta masala - mutaxassis yetishmasligi. Shuning uchun barcha hududlar bu borada aniq reja qilib, joylarda kadrlarni o'qitish tizimini yo'lga qo'yishi kerak, - dedi Prezident.

Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat institutida zamonaviy O'quv-ishlab chiqarish laboratoriyasi tashkil etish, xorijda mutaxassislar malakasini oshirish, o'rta bo'g'in ishchilarini tayyorlash bo'yicha vazifalar belgilandi.

Xulosa: Yurtimizda charm-poyabzal sohasiga juda katta e'tibor qaratilmoqda va bu sohaga sarmoyalar va pul mablag'lari ajratilmoqda. Bugungi kunda O'zbekistonda ishlab chiqarilayotgan charm mahsulotlarining hajmi ayollar poyabzal ulushi 23%, bolalar poyabzali 8% ni tashkil etadi, Shu bois bu yo'nalishni ham soliq imtiyozi orqali rag'batlantirishga ko'rsatma berildi.

Bu soxadagi katta masalalardan biri mutahassis yetishmasligi. Shuning uchun barcha hududlar bu sohada aniq reja qilinib, joylarda kadrlarni o'qitish tizimini yo'lga qo'yilishi lozim. Charm va mo'yna sohasiga berilayotgan ulkan imtiyozlardan samarali foydalanish va ishlab chiqarish rivojlanjirish xozirgi kundagi dolzarb muammolarimizdan biri. Bartaraf etish esa biz kabi yoshlarni qo'lida.

Adabiyotlar:

1. Prezident Shavkat Mirziyoev 24 yanvar charm-poyabzal sanoatidagi ustuvor vazifalar muhokamasi yuzasidan o'tkazilgan yig'ilishdagi nutqi.
2. Charm va mo'yna texnologiyasi /M.Temirova; T.Qodirov; Toshkent "Turon-Iqbol".: 2005.
- 3 <https://uz.wikisko.ru/wiki/leather>.